

A felemelkedés, mondja, igazán egyszerű dolog. Csak ugrani kell. Egyszerűen elrugaszkodni, bokából. Képzeld el, mondja, hogy a levegőben van egy lépcső. Csak fel kel libbened rá. Szinte nem is érzed az átmenetet.

Nálam ez másképpen van. Nekem neki kell futnom, és szükségem van az ugráshoz egy rámpára. Ha elég gyors vagyok, zökkenőmentesen feljutok. Ellököm magam, és fenn maradok. A végtagjaimat kiterjesztem a levegőben, mintha vízben lennék. Úszom. Néha gyorsúszással. Érzem az izmaimban az ellenállást, izzadok. Gyakran azonban visszaesek, visszahullok. Lezuhan a testem a földre, recseg-ropog a kemény aszfalton.

Vele ilyesmi sosem történik. Ő csapásokkal halad, mondja. Gyors lökés a lábbal, szinte körforgásszerűen halad előre. A karjai kétoldalt csüngnek, nem fontosak. Nagy ritkán használja őket kormányzásra, de többnyire azt is a lábujjaival végzi. Így gyorsabban halad, mint én. Egyáltalán nem fárad ki. Azt mondja, ő a végtelenségig fenn tudna maradni a levegőben. Vele ellentétben én sosem repülök hosszabb szakaszokat. Belőlem hiányzik a kitartás.

A technika nem gond. Abban egyetértünk. A felejtéssel van a gond.

A szigeten mesélt nekem róla. Pallókból eszkábált úton álltunk a homokbuckák között. A tájat a szél formálta körénk. Homokszemek futottak a levegőben, újabb és újabb dűnékké formálódtak. *Tudsz álmodban repülni*, kérdezte tőlem. Ránéztem, bólintottam. Csodálkoztam a kérdésen. Alig pár órája ismertük egymást. Mióta kiszálltam a vonatból, engem figyelt. A kamerája folyton közénk emelkedett, az objektív eltakarta az arcát. Az ujjá mindig valamivel a kioldó fölött helyezkedett el, csak néha látszott vagy lehetett látni a szemét. A szeme színét most se tudnám megmondani. Azt hiszem, barna. De nem vagyok benne biztos. Ha le kéne rajzolnom, nem lenne feje. Helyette egy nagy, pillák nélküli szem. Egy Küklopsz volna.

Más kérdésekre számítottam. Például, hogy miért minket választottak. Hogy mit akarnak tőlünk. Valamit meg kell keresnünk, azt mondták. Az emlékezéssel kapcsolatos. Lekell szállítanunk, tudjuk El kell vinni nekik. De azt nem, mi történik, ha nem találjuk meg.

Először elküldtek minket egy szigetre. Olyan érzésem támadt, mintha jártam volna ott. Felismertem az utakat, a körvonalakat. Mintha nem is egyszer jártam volna. Levett gondolataim előttünk heverték a homokban, gomolyogtak a tengeri levegőben, mint valami világűr-hulladék. Furcsa érzés volt. De az emlékezés nem ment.

Naphosszat bolyongtunk az erdőkben, a vízparton, kerestük a tenger alján apályban, az iszapban. A homokban a féregjáratokban, megkövült kagylóhéjak, üres rákpáncélok között. Mintha az, amit meg kéne találnunk, ténylegesen ott lenne. Járásunk napról napra gyorsabb lett. Éreztük, sietnünk kell. Vinnünk kell nekik. Nemsokára.

Mindent megörökített. Objektívjét ráirányította a mozdulatokra, a tájban minden egyes domborulatra rászegezte. Tekintetével megváltoztatta a helyeket. Kísérletezett az exponálási idővel, a mélységelességekkel. A horizontot a kép alsó peremére szorította le, ezzel behozta tágasságát a lehatárolt térbe. Képeibe engem is belefoglalt. Kezemet, lábamat. A szememet. De amit akartak tőlünk, nem volt meg.

Most a repülön ülök. Hozzá repülök, az ő országába, az ő városába. Kapunk, mint mondják,

egy második esélyt. A hangjuk fenyegetővé vált. Senkinek se mesélek róluk. Kapcsolataimat megszakítottam, a lakásomat kiürítettem. Ha eltakarítanak, ne maradjon utánam semmi.

Térdemen újságcikk, egy százéves nőről szól, aki kiköltözött az idősek otthonából. Az ott lakók túl öregek, túl szürkék voltak neki. Ezért inkább visszaköltözik a falu szélére, a saját házába. Kár, hogy nem ismerem.

Késve indultunk. De nem számít. Hátszélben repülünk, biztosít bennünket a pilóta, fele idő alatt megtesszük az utat. Fentről nézem a felhőket. Álmomban sose jövök föl ilyen magasra. Előbb elfog a szédülés. Van egy képzeletbeli határ a levegőben, amelyet sosem léphetek át. Néha súrolom egy-egy túlságosan messzire kinyúló karmozdulattal. Ilyenkor gyorsan alámerülök, süllyedni kezdek. Tudnom kéne, nála is így van-e.

Eszembe jut az egyik képe. A tengerparton áll egy alak. A test különösen meggörbül. Közvetlenül a víz mellett áll, a tengert algák szövedékei fedik. Piros kabátot visel, ugrásra kész. Én voltam az. Belém vésődött ez a pillanat. A hűvös kavicsot érzetem az ujjaim között. A tenger sima tükre. A pillanat előtte és utána. Most semmit sem érzek valóságosnak belőle. Csak a pillanat maradt meg. El van találva A fényképen rajta van, de az emlékezetemből törlődött.

A reptéren szétnyílik a tolóajtó, látom őt. Ott áll a kifeszített zsinór mögött, csipővel egy fém korlátnak támaszkodva. Vártam, hogy a kameráját majd rám szegezi, hogy magához zoomol, de szabad volt az arca. Szótlanul üdvözljük egymást. Megkérdezném, megtudott-e időközben valamit. Rájött-e, kik a megbízóink. Tudja-e, mit akarnak tőlünk. Hogyan viszonyul az egészhez. De nem szólalok meg. Nem akarom hallani, hogy ő sem ismeri a válaszokat.

A lakása a városközpontban van. A várost egy folyó osztja ketté, a hatalmas ház a partján áll. A nappaliból az ablakon át rálátni a folyóra. Hömpölyög a víz a mederben, megcsillan rajta a napfény. Rálátok a hídra, a magasra nyúló hídkapuk alól figyelem a nyugodtan haladó városi közlekedést. Szürkés-kék buszok suhannak, egy férfi fut az utcán. Az első találkozásunk előtti éjjel sokan gyűltek itt össze. Mindkét oldalról ordító embertömeg lepte el a hidat. Egy évforduló volt az oka, minden újságban benne volt. A tömegre leadott lövéseket, mondta, nem látta. De a sikolyokat hallotta. Megült a könnygáz a levegőben. Még órákkal később is érezhető volt.

Nem tudjuk, hol kezdjük. Keresünk valamit, amiről nem tudunk semmit. Ha látjátok, felismeritek, mondják. És: szállítsátok le. Hamar hozzátok. Tudjátok, különben mi lesz. De mi nem emlékszünk. Lehet, hogy elfelejtettük.

Éjjel eltévedek a házában. Minden fordítva van. A zárok fordítva záródnak, az ajtók az ellenkező irányba nyílnak. A belső udvart beépítették, felfogja a szelet. Hallom a magas, panaszos hangot. A lakása kicsi, mégis elveszek benne. Egyszer pedig rossz ajtót nyitok ki, váratlanul felbukkanó folyosókon bolyongok. Vakfödémeket találok, kettéágazó folyosókat, hallokat, csigalépcsőket. A tapéták a falakon málladoznak, a fény elsárgul. Fényes, fekete műbőrfootelokba, sötétvörös, alacsony asztalokba kapaszkodva tapogatózom előre. Az egyik szobában felfedezek egy elhagyatott bárt. A pulton tiszta, üres pohár, a teli üveg egy túldíszített tükörnek támasztva. Valahonnan szól a zene.

Másnap reggel nem mesélek erről, valószínűleg álmodtam. Mostanában gyakran megtörténik ez velem. Álmomban tereket fedezek fel, amelyeket ébren nem találok sehol. Nehéz megszokni.

Fáradtnak látszik. Két kezébe fogja a teáscsészéjét és bámul. Egyszerűen induljunk el, javasolja. Hátha valahol megtaláljuk. Bármi is az. Bólintok.

Mászkalunk a városban. Vizsgáljuk a járókelők arcát. Épületekben, utcákon, parkok padjain. Néha valami felvillan, de ahogy közeledünk hozzá, eltűnik.

Érezzük magunk mögött az árnyakat. Ők közben leváltak a gazdáikról, és az a feladatuk, hogy minket kövessenek. Eleinte megállunk. Forgolódunk, pillantásunk kényszeresen keresi őket. Tudni akarjuk, kik ők. De képtelenség elkapni őket. Néha mégis látni apróbb darabjaikat. Fákra surrannak fel, házszegetekhez simulnak, felszívódnak a fűben, a fugákban a kockakövek között. Idővel feladjuk. Úgy teszünk, mintha nem látnánk őket. Talán jobb is.

A Bazilikában egy férfi egyensúlyoz a létrán. A plafonon az eklektikus stukkóba kapaszkodik. Hirtelen szeretnék utána menni, felmászni, biztos vagyok benne, hogy ott van. De amint fellépek a létra első fokára, rádöbbenek, hogy nem megy. Csak álomban nem félek a zuhanástól. Éber állapotomban a levegőhatár alig van valamivel a talaj fölött.

A főbejáraton keresztül hagyjuk el a főhajót, szembe velünk gyászolók nyomulnak be a templomba, fekete ruhák, kisírt arcok. Tekintetem megáll egy idősebb nőn. Mint aki elsorvadt, mint akit elemészt a bánat. Egy szál fehér rózsát tart a kezében. A tüskék a húsába vájtak, észre se veszi, hogy csöpög az ujjain a vér.

Ő tud valamit, ebben biztos vagyok.

Este kiterjesztjük a keresést egy belvárosi fürdőre. Megosztjuk a fából készült öltözőkabint, átöltözünk, fázva, remegve rohanunk az udvarra, be az egyik kerek, gőzölgő medencébe. Az árnyak belül maradnak. Látom, ahogy a fürdőt körülvevő épületek párás ablakain kirajzolódnak. Sematikus figurák a magasba nyúló homlokzatokon az ablakok mögött, lenéznek ránk.

A vízben megmutatja, milyen nála a szárnycsapás. Ráfekszik a meleg vízre, a lábával krallozik. Mintha súlytalan lenne, szinte elegáns. Miközben spirálosan forogni kezd, arra gondolok, hátha ezért választottak ki épp bennünket, mert mindketten tudjuk, hogyan kell repülni. Talán nem fogták föl, hogy csak álunkban tudunk. És ott is csak akkor, ha emlékezünk. Nem olyan egyszerű. Fogalmuk sincs, hogy én jó ideje már nem repülök. Elalváskor mindig elfelejtem, hogy tudok.

A bejáró mellett két sakktábla emelkedik ki a vízből. Ősz urak sakkoznak. A bajuszukból csöpög a nedves gőz. A felszálló párán át nézik az elmosódó sakkfigurákat. Lefoglaljuk a második táblát, dámáznunk kezdünk, moszkvai módra. Egy pillanatra megfélemedezünk róla, hogy miért is vagyunk itt. Toljuk a futókat és parasztokat a ködön át, ha fenyegetnek, visszahúzzuk. Ő még nem vette észre, de én látom, hogy kikapok. Óvatosan betolom a királyt középre, besiklom a víz alá.

Amikor felbukkanok, fázom. Én vagyok az egyetlen a felforrósodott, kipirult emberek között, aki didereg. Hidegek a füleim, lófárokba kötött hajamból hideg víz csurog a nyakamba.

Később egy sötét kocsis kísér minket a kapuig. A szemben lévő parkolóban lekapcsolja a motort, fényszórója városira vált. Az átláthatatlan szélvédők mögött nem ismerünk fel senkit, de biztosak vagyunk benne, hogy ők azok.

Ezen az éjszakán alig alszom. Ülök a nappaliban, nézem a fényeket a hídon, a visszfényeket a folyón, a kocsit a parkolóban. És várom a reggelt. Egyszerre csak hallom a lépteit. Magára csavarta a takarót, némán leül mellém. Kezében a kamera. Az előző nap képeit rendezgeti. Minden kép után egymásra nézünk, megrázzuk a fejünket. Akármit is akarnak tőlünk, ezek között nincsen.

Következő délből a mamája hoz el bennünket az állomásra. Még hajnalban a hátsó kijáraton át elhagytuk a házat. Nejlonzacskókon, lehullott levelű karácsonyfákon, újságpapír alatt alvó hajléktalanokon lépdeltünk keresztül. Amikor felértünk a hídra, lenéztünk a lent álló kocsira. Még mindig ott állt, szembe a házzal, valószínűleg járó motorral. A mellvéd? mögé bújva

futottunk át a túlsó partra.

A vonat sötétben állt a sínen. Az ablak mellett kerestünk helyet magunknak, táskáinkat betoltuk az ülések alá, figyeltük a várótermet. Úgy tűnt, nem követnek, talán tényleg szem elől veszítették minket.

Mikor elindultunk, végre elaludtam. Amikor felébredtem, épp mellettünk húzott el a tó. A szülei itt laknak egy kis faluban, mondta. És hogy hátha majd itt megtaláljuk.

Nem tudom, mit mesélt az anyjának rólam. Hogy elmondta-e, miért vagyunk itt. Hisz mi sem tudjuk pontosan. Az anyja egyáltalán nem látszott nyugtalannak/nem volt nyugtalan. Lehet, hogy csak egyszerű látogatónak tűntem a szemében. Nem tudtam beszélgetni vele, mert nem beszélem azt a nyelvet, amit ő. És ő is csak néhány szót ismer az én anyanyelvemből. A második és harmadik nyelv, amelyeket ismerünk, szintén nem azonosak. Beszéd helyett mosolygunk egymásra. Az anyja gyorsan vezet. Keményen tartja a volánt, élesen kanyarodik rá a keskeny vidéki utakra. Mezők tűnnek fel, csökönyös pónik a szélirányba megdőlt fák között, elhagyott pajták. A szigetre kell gondolnom. Arra, amit keresünk kéne. Ott kell lennie a szigeten, ennyit tudok. Ott hevert a tágas homokos tájban. Az egyik képén rajta van, érzem. Mégis miért nem találtuk.

Az apja a kerítésnél üdvözlő bennünket. Hamiskás/huncut/furfangos idősebb úr. A fején félrecsapva a sapkája. A kertben egy kutya ugat. Ő vigyáz a tyúkokra, és, mint mondják, a még fészekmeleg tojásokat sértetlenül tudja hurcolni a fogai között.

Az anya beirányít bennünket a házba, odaáll a konyhában a tűzhelyhez. Feltűri a ruhája ujját. Négy gyereket fogadott örökbe, tudom meg a vonaton, miután a sajátjai kiröpültek a házból. Miközben meggyújtja a gázt, s hatalmas merőkanállal kevergeti a levest, a vállá vonalát figyelem. Ezt a magabiztos, egyenes tartást. Hallgatom a hangját, mélyebb, mint a férjéé.

Ez az asszony százévesen, biztos vagyok benne, hogy kiköltözne az öregek otthonából ebbe a házba.

Később az apja megmutatja a kertet. Megtekintjük a felásott ágyást, túl korán csírázó bimbóikkal a palántákat. Kísérőm hirtelen összerándul. Megfordulok, keresem hátunkban a fenyegetést, a sötét kocsit, tulajdonosait, akik végül mégiscsak ránk találtak. De semmi. Amit látok, az egy lyuk. A kerttel határos sorházat lebontották, mondja. Előre ment, kissé bizonytalan a járása. Látom, remeg a keze. Még egy hete, mondja, itt állt a ház. Nézem a telket, a lukat/ a hiányt/ a hiátustz úrt a szülői ház és az egykori szomszéd tűzfala között. El se tudom képzelni, hogy volt ott valami. De ő még érzékeli. Befedi a tényleges képet, amit lát. Emlékezet és valóság egymásba folynak, nem különíthetőek el többé, látom rajta. Kapaszkodik a kamerájába, a tartósíjba, miközben a lyuk felé tart.

Az apja megáll mellettem. Szótlanul, mozdulatlan. Figyeljük a lányát, ahogy kering körbe kamerájával a telken. Küklopsz szemével lassan fürkészik a semmibe. Hurkokat szánt az üres grundra. Bárcsak tudnám, mit lát.

Hallom, ahogy mellettem az apja felsóhajt. A mészköporra mutat, amellyel a talajt planírozták, a hatalmas, hófehér mezőre. Egyszerre csak mond a nyelvemen egy szót: „Grossmutti”. Valami összerándul bennem. Megértem.

Este pokrócba csavarva ülünk a tévé előtt. Minden lámpát eloltottunk. Fenn a zsindeleket tépázza a vihar. A hálószoba zárt ajtaja mögött alszik a négy örökbefogadott gyerek. A villódzó képernyőt bámulom, hallgatom az idegen szavakat, a szelet, a szülők egyenletes lélegzetét.

A vacsoránál az apa megkínált pálinkával. Biztatott, hogy igyak. Amikor

megkérdeztem, hogy ő miért nem iszik, egy újságot hozott. Felső, üres peremére jeleket firkált. Várakozással nézett rám. Azután a számok alá gondosan felrajzolt egy széteső szívet. Nem tudtam levenni róla a szemem. Azokról a törmelékekről. A vékony varratokról, amelyek még összetartották. Ez, mondta a lánya a hátam mögött, az infarktusa időpontja.

Az apa fáradt. Megpróbálom a tévében a filmet az ő szemével nézni. Egy ember menekül benne. El akar bújni egy sarokban, ott találja elődje végtagjait. Az apa lehunyja a szemét.

A nappali fala mögött érzem a hiányt. A nagyanya háza közvetlenül az övék mellett állt. Innen nyilván mindig hallották. A lépteit. A fal vékony. Ha valaha volt is egy átjáró, most már be van falazva.

Megint a szigetre gondolok. Azt hiszem, ott elveszítettünk valamit. Megpróbálom az északi csücskét az emlékezetembe idézni. Azt az érzést, hogy a földnyelv peremén áll az ember. Látja a tengert, az eget. Ahogy végtelen szürkés-kék vákuumot képezve egymásba folynak.

Kezdek fájni. Szorosabbra húzom a pokrócot magam körül. És hirtelen tudom: erről a hiányról van szó. Dolgokról, amelyek megfoghatatlanok. Azt akarják, hogy keressük meg, ami eltűnt. Ássuk elő, és ne engedjük el. Kíséröm a képeivel. Én a szavaimmal. Nevezem meg a megnevezhetetlent, világítsa be a láthatatlant. Nem értik, hogy ez nem megy. Hogy elalváskor elfelejtjük.

Érzem, hogy van valami kint. Ott siklik a ház mellett, az üres terepen. Rátelepszik a nappali külső, hideg falára. Befúrom magam a pamlag párnájába, keresem kísérőm tekintetét. Visszabólint.

Álmomban rég nem látott barátommal találkozom. Ujjbegyével végigszántja a nyakamon az izomköteget. „A fejed még mindig össze van kötve a szíveddel” kiált fel csodálkozva, „nem csoda, hogy minden olyan közéről megérint”. Ellentmondanék, nyitnám a számat, de hirtelen elhidegült tekintetéből rájövök, semmi értelme.

Reggel nem tudom, hol vagyok. Hallom a kutyaugatást. Hallom a tyúkokat az udvarból. Csak akkor jövök rá, amikor kísérőm kinyitja a zsalugátért. Ellenfényben áll, a hideg reggeli levegőben látom a sziluettjét/vonalait/körvonalait. Vissza kell mennünk a városba. Azonnal tudjuk, amint felfedezzük a szembe lévő udvar bejárójában a sötét kocsit.

A fürdőszobában a kapcsolót babrálok, amikor átkiabál, hogy semmi értelme. Baleset volt az utca másik végében. Valaki, aki elfáradt az éjszakai műszakban, hazafelé nekivezetett a villanypóznának a hajnali szürkületben. Elaludt és kicsúszott a kanyarból. Hogy túlélte-e, nem tudják. Később látom a szülők arcán, hogy mást gondolnak erről/nem hiszik. Az apa és az anya visznek ki bennünket a vonathoz. Az állomáson elszakad nálam/a kezemben a papírzacskó fogantyúja. Az anya saját készítésű lekvárokat csomagolt bele nekem. Az üvegszilánk és lekvármaradék keverékét ő viszi ki a szemétkébe, nem néz rám, nem szól egy szót sem. Nevetést hallok a hátunk mögül. Az állomásnál köröző kocsiból jön. Szóval követtek.

A vonat pontos. Felszállunk, mire a kocsik menetirányba fordul. Már nincs egyedül. További kocsik csatlakoztak hozzá, tompa-fekete karosszériák sora. Hadoszlopként követik a vonatot az úton. Elfordulok, nem akarom, hogy lássanak. Kísérőmnek odasúgom, mit gondolok. Hogy a hiányt, a lyukakat akarják tőlünk. Nem látszik meglepettnek. Valószínűleg elejétől fogva tudta.

Este későn ülünk a nappaliban az ablaknál. A híd üres, minden sötét. Leállították a híd megvilágítását, s felsorakoztak az autóikkal. Némán növekedő fal. Senki se száll ki. Még mindig nem tudjuk, kik azok. De lassan kezdem sejteni, hogy ezek arctalanok maradnak.

Nincs árnyékuk. Ők maguk voltak az árnyék.

Velem szemben ül. Sápadt az arca. Befejezetlen mondatok, betűk, képtörések, szómaradványok közt kuporgunk. Semmi sem áll össze. Az íróasztal mögött összegyűrt, üres papírok tornyosulnak. A szigeten készített képeire gondolok. Képernyőjén pixelekké esnek szét.

-Valamit kerestünk ezen a szigeten, mondom, megtaláltuk?

-Nem tudom, mondja. Talán ott se voltunk.

Kint, az ablak előtt teljes a csönd. A híd tele van kocsikkal. A folyó elsötétedett. Fekete, kivilágítatlan hajók közelednek folyásirányban felénk, lehorgonyoznak a hídpillérek alatt. Nemsokára értünk jönnek.

Nem tudom, mit tegyünk. Megadhatnánk nekik, amit akarnak. Áttalálhatnánk nekik, ami elveszett. Van valamink, ami nekik nincsen. A repülési technikánkhöz van köze, ez most már világos. A gyors lábtempóihoz. Ahogy én a lendületet veszem. Ha abban a pillanatban elaludnék, nem felejténém el, ez biztos.

Először egyáltalán nem érzékeljük, hogy a hang egyre erősebb. Valami mély zengés remeg a levegőben. Aztán megértjük. Működésbe léptek a ködkürtök. A dupla ablak üvege vibrálni kezd. Itt az idő.

Egymásra nézünk. Hirtelen tudjuk, mit kell tennünk. Felállunk, a képernyőhöz lépünk. Hetek óta először vagyok nyugodt. Miközben a hídon a kocsik dudái felbőgnek, nekikezdünk törölni. Nézzük, ahogy a képernyőről eltűnnek a képek és a szavak. Gyorsabban, mint gondoltam volna. Alaposan dolgozunk, nem hagyunk nyomot. Amikor elkészülünk, kinyitjuk az ablakot. A lárma összecsap a fejünk fölött. Felemeli a kameráját, én mély lélegzetet veszek. Azután előre lépünk, ki a párkányra.

Van egy kép, amit nem készített senki. Fehér, üres térben állunk ketten. Nem érintjük a talajt. *Emlékszel*, mondja. A hangját nem hallani, de ezen a képen látható. Megrázom a fejem. Repdes a hajam, hajszálaim végét elkapják a falak. Mögöttünk van egy szoba, most jut eszembe. Kinyitjuk. Lendületet veszünk, átadjuk magunkat a felhajtóerőnek. Miközben repülünk, megérintjük a teremben a kupolát. Sima, hűvös. Mozog a karunk, siklunk, át az előttünk megnyíló térbe.

És ott merülünk alá, ahonnan nem jöttek.

HAJÓS GABRIELLA FORDÍTÁSA